

CESTA DO SEVERNÍ ANGLIE A JIŽNÍHO SKOTSKA

VYKONANÁ SPOLU S PŘÁTELI ZE SDRUŽENÍ ALDEBARAN
OD 3. ZÁŘÍ DO 14. ZÁŘÍ V ROCE 2014

zapsal Ivan Havlíček

3. září, středa

Ráno cesta dálnicí ku Praze. Mlha a šedý den. Úklid auta a oběd v zahradnictví Chládek s vůní květin. Dozvuky rozpracovaného projektu a nejistota budoucnosti. Vitalijův telefon do autobusu na letiště. EasyJet v oranžovo bílé nad oblaky do slunce uspává. Zpráva o první cestě kolem světa mne přesouvá do Španělska a Portugalska počátku 16. století. Chuť a touha cestovatelů, kteří jen věřili, že cíl jejich cesty existuje.

Manchester s teplem a šedomodrou oblohou. Překvapivě teplo. První jízda letištním autobusem. Jezdí se tu opravdu vlevo. Půjčovna aut, nad kterou vzlétají letadla zpět do nebe, ze kterého jsme sem přistáli. Po hodině a půl se nám podařilo půjčit čtyři objednaná auta a odjezd do hostelu na opačném konci města. První jízda neznámými ulicemi středem cizího města po levé straně cesty. Vnímám citlivě obrubník na své straně auta, které řídí Petr. Vysoké domy s prosklenými fasádami a nezvyklé dopravní značení ve stmívajících se ulicích. Do hostelu přijíždíme potmě. Jízda vlevo je překvapivý nezvyk. Často se lekám a má nespokojenost rozptyluje řidiče. Míjíme domy, které už asi víckrát neuvidím, ale nesoustředím se na krásy města. Ubytování v zrcadlově řešeném dvojdomku v pokoji s obrazy, zrcadlem a čtyřmi postelemi pokrývajícími celou plochu podlahy. Les na stěně v rozzářeném protislunci.

Večer v místní hospodě. Dva chlapi hrají kulečnick, na baru zateplený černochoch se zalepeným krkem usrkává celý večer jedno pivo a na protilehlých stěnách přímý přenos z nějakého fotbalu. Hospodská nám vysvětluje, jak vypadají dnešní peníze s královnou. Po dvou pivech poslední objednávky a zavíračka, která nás pošle do teplé noci rozsvícené dopravními značkami, semaforey a oranžovým pouličním osvětlením. Koupel v koupelně, v níž se nedá rozsvítit a spánek do druhého dlouhého dne.

4. září, čtvrtek

Slunečné ráno. Teplo na krátké kalhoty a sandálky. Naproti přes cestu vodí rodiče své čokoládové děti do školy a po chvíli jdou zpět sami. Za plotem je vysoký plot školního hřiště plného hlasitých dětí. Máme v plánu odjet k Lovellovu radioteleskopu a čekáme, až se k odjezdu připojí i poslední auto, kterému prozatím chybí řidič. Kol půl desáté je možno vyjet i s Jardovým ranním nákupem.

Výpadovka na okruh kolem města v ranním slunci. Rozestavěné nové části města, stadion, plynojem. Jen kostra příhradových sloupů svázaná lany jako tenzegrid a ze země vykukující bublina ocelové nádrže. Dálnice s kruhovými objezdy, do nichž se najíždí doleva. Jedeme na jih mezi cihlovými domky, cihlovými ploty a jejich velkými vyboulenými okny. Modrá obloha, teplo a slunce. Úzká klikatá cesta do polí a luk mezi živé ploty a alejové stromy, potůčky, žabincem pokryté hladiny zelených rybníčků, rákosí, sem tam domek a pak mezi stromy očekávaná velká místa obrácená do oblohy. Radioteleskop je bílý.

Parkoviště a černá plechovoskleněná bedna s úvodní výstavou, kavárnou, krámkem se suvenýry a zahrádkou, ze které je radioteleskop vidět. Za 6.50 £ vstupujeme do zahrady, abychom se seznámili s obrem radioastronomie zblízka. Mísa stojí na příhradovém oblouku a ten na kruhových kolejničkách. Vše tohle je mezi dvěma věžemi. Bílé ocelové tyče proti modré obloze. Hala pražského hlavního vlakového nádraží obrácená k obloze. Věže na kolejových podvozcích také mohou objíždět dokola a vše se tak natáčí proti vzdálenému nebi. Stavba roste jak se přibližují a ocelových tyčí, táhel a oblouků je najednou všude plno. Je to celé obrovské a nedovedu si představit, že by se to celé ještě mohlo i nějak pohybovat.

Někde vysoko nad námi se ozývá flexa a padá odtamtud proud oranžových jisker a na plotě vše vysvětluje nápis: nahoře se pracuje a pohybovat se pod konstrukcí je nebezpečné. Zblízka přímo od plotu jen několik metrů od kolejnic, po kterých jezdí na vagónových kolech dvě věže, celá ta pavučinová stavba zabírá celou oblohu. Do toho modrého nebe se už nic, krom bílého pavučinoví nosníků rádiového talíře, nevejde. Pak vedle v zelené trávě druhá černá bedna s kosmickou výstavkou. Galaktická zahrádka a vrbičky vysázené do spirál. Všude vysekaný trávník a občas rádiové krtičince. Na horizontu ještě anténa Mark 2, ale k té nám v přístupu brání ohrada s krávy.

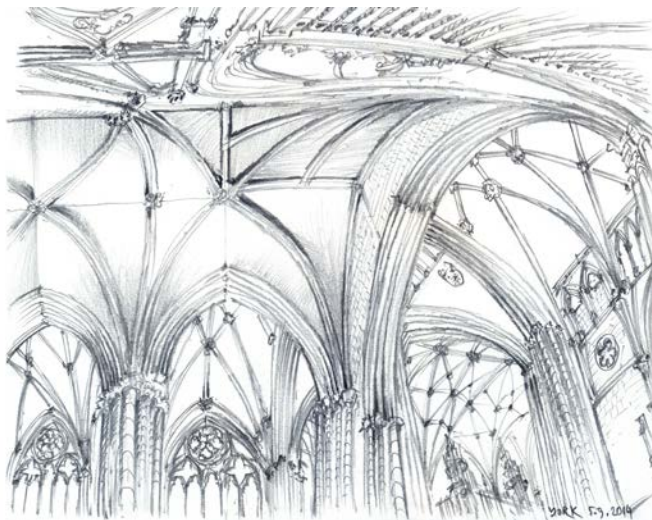
Po poledni odjíždíme na sever do Yorku. Severozápadním okruhem objíždíme Manchester a v půli cesty se modrá obloha mění na oblačnou šed'. Od Jodrell Bank anteny je ubytovna v Yorku vzdálena asi 150 km. Youth Hostel Association je dům v zahradě s pokojíky o šesti ocelových postelích na plastickou kartu. Cesta podél řeky do města. Loděnice, veslaři, slečna se psem na louce, na protějším břehu chlapík z kola pokřikuje na veslaře.

Projdu pod železničním mostem a kreslím lodičku na hladině. Park okolo muzea, které se opravuje. Velký hrázděný dům a hvězdárna skrytá v křoví. Otevřeno každou sobotu a úterý od půl dvanácté do půl třetí. Zbytky katedrály vedle muzea. Jen jedna stěna s okny a stopy sloupů v trávě. Chůze k městské bráně a ulička ke katedrále - York Minster. Před západním průčelím zelený javor. Strom před hlavním vstupem do kostela. Prohlížím nebeskou bránu s čerstvými figurkami. Vše nové jako by svět začal včera. Obcházím kostel s hlavou zakloněnou do nebe. Žlutobílý kámen, snad opuka, vše štíhlé a tenounké, křehké jako u podobných staveb v Evropě. Východní průčelí v ocelovém lešení a skryté v zelené síťovině. Měřítka zůstalo, jen změna materiálu. Dnes nic, lidé vycházejí, je pozdě, vnitřní tvář kostela zítra.

Uličkami dolů na jih k hradu – Clifford`s Tower. Čtyřlístek na obřím travou porostlém krtinci a okolo snad největší parkoviště ve městě. Kreslím žlutobílou oblou věž, která je širší než jaké dosahuje výšky. Vychází Měsíc a my odcházíme uličkami kolem řeky Ouse zpátky na sever. Večer v hospodě Dira ve zdi - Hole in the wall - hraje jakousi vědomostní hru s ostatními návštěvníky. Každý stůl sám za sebe. Cesta do YHA ulic Clifton Bootham. Pokouším se dopsat včerejšek, ale stále chybí den či dva.

5. září, pátek

Opět další slunečný den pod modrou oblohou. Dnes katedrála. Zevnitř. Celý svět je nutno uspořádat a k tomu prý sloužily katedrály, podle nichž se řád světa dal přečíst. Vysoké štíhlé sloupy do žebrovaného nebe ve stopu. Různé části stavby jsou různě světlé nebo tmavé. Jižní křídlo v roce 1984 vyhořelo a po čtyřech rocích byla hotova nová konstrukce. Strop je dubový včetně nosných žeber. Krypta s normandským sloupovím. Velké sloupové patky z doby 11. století, obtočené šroubovicemi vrytými do kamene. Podzemí a historie posledních dvou tisíc roků. Postavit tak obrovskou stavbu muselo dát obrovskou práci a určitě to muselo mít právě proto jedinečný a důležitý důvod. Zbytečno plýtvat superlativy.

Dům musím prohlédnout. Kreslím část stropu s žebrovím a opět problémy s širokoúhlou perspektivou. Křeče v prstech držících papír.

S obrovitým vysokým řádem hlavní lodi kontrastuje mnohem přívětivější mariánský Chapter House. Nadklenutý centrálně řešený osmiúhelník je stavbou pro téměř cokoli. Pavučina barevných žebor se zlatými růžovými listy se sbíhá k beránkovi uprostřed stropu. Možná je vše opačně a stropní žebra nesoucí nebe od beránka vycházejí a bylo by lze tak z něj odvozovat na jejich původ a příčinu. Co já vím? V příchozí chodbě celý krov ve špejlovém dubovém modelu. Vše natřeno na červeno, modro a bílé. Vše je opřeno do osmiboké podezdívky a nikde žádná táhla nejsou vidět. Mistrovská inženýrská konstrukce z doby, když inženýři v dnešním smyslu neexistovali. Určitě ale nějakí byli, jen jsou dnes poznat už jen podle svých staveb. Domyslet kolik to vše nahoře zatíží spodní stavbu a zda to bude držet pohromadě, až bude stavba dostavěna. Určitě tohle je jen drobná část z úlohy, kterou bylo potřeba zvládnout, abychom dnes mohli chodit uvnitř kamenného světa. Klenby a oblouky bočních lodí jsou dřevěné. Jižní křídlo v roce v roce 1984 vyhořelo. Zůstaly jen kamenné stěny. Po čtyřech rocích byla střecha opět nad kostelem a vše opraveno. Dřevěná prkenná klenba na dubových žebrech a nad tím sedlový krov.

Je možno významem a čtením stavby rozlišit mezi kamennou a dřevěnou konstrukcí? Nakolik konstrukce souvisí s významem a čtením stavby? Co čemu a jak odpovídá? Možná je katedrála svým světem a na všechny otázky je nutno vždy hledat odpovědi znovu. Také by to mohlo být tak, že katedrála je tázání ne odpovídání.

Venku před domem slunce a modré nebe. Vstupujeme do nové části historického centra jižně od katedrály. Cihlové domečky s garážemi, okénky do uliček, stříškami a komíny. Všechno v měřítku úměrném. Celá čtvrť ne starší třiceti roků. Alespoň podle mých zkušeností. Asi nemá smysl dohledávat historická data. To hlavní spočívá v uměřenosti souvislostem, které navozuje poznatelná historie města. A opět stále totéž: kudy jsme oprávněni vést hranici mezi přípustným a nepřípustným a čím ji umíme zdůvodnit? A co na to naši následovníci? Oběd v kostele předělaném na jídelnu a pak přes řeku na západ k městským hradbám. Po hradbách zpět kolem nádraží a květinovými záhony, ulicemi plnými lidí. Opět se podvědomě nechám přilákat katedrálou. Antikvariát, v němž o největším kostele ve městě ničeho nenaleznouti. Pozdní odpoledne.

Chůze zpět na sever dlouhou ulicí až do YHA a odjezd pryč z Yorku na sever do Whitby. V půli cesty mlha a šedivo a modř oblohy zmizela daleko za námi. Za Pickeringem už jen vřesoviště a holé pláně stráně vlnitého kraje. Všude vlhko, zeleno a šedivo. YHA ve Whitby je na ostrohu nad městem součástí opatství. Ikona městečka - zřícenina katedrály je jako vypreparovaný skelet vystavena za kamenným plotem v sousední zahradě. Bydlíme pod střechou. Zevnitř mohou stavby vypadat jinak než zvenku a nemusí to být špatně.

Po schodišti dolů do městečka do kýčovitých uliček pro turisty. Otáčející se most přes přístavní záliv a na protějším břehu Fish & chips v krámě, kde prý mají nejlepší Fish & chips. Málokdo je schopen to vše sníst bez přemáhání ku konci. Nejčastěji velké oči. Ryba treska mastná, chipsů mnoho. Prohrávám nevyrovnaný boj a zbytek porce dojídám až mnohem později. Unuděná cesta večerními atrakcemi a dětské casino. Pryč odtud. Hvězdná hospoda, ve které při druhém pivu kreslím happy meal. Temnou nocí pak po schodišti na Drákulův ostroh a spát.

6. září, sobota

Po snídani cesta kousek po pobřeží na jihovýchod do zátoky Robina Hooda. Mlha, mrholí, prší a kupuji červený deštník. Mořský obzor mizí v mracích a zůstává jen blízkost vody, písku, chaluh, škeblí, kamenů a vůní. Vše voní mořem a rybami a solí a vlhkým deštěm. Hnědo-šedivo-zelené-vodové-obrazy celého světa. Ve srovnání s katedrálou zde jsou všechny odpovědi, na které je možnost se zeptat. Potůčky v písku do vlnícího se příboje tekou naprosto jednoznačně. Nic nemůže být jinak než jak to zrovna teď je. Jen prší. A to je odpověď na všechny otázky, kvůli kterým byly postaveny katedrály. Rackové a škeble.

Cesta zpět do Whitby. Kostra dávné katedrály na kopci v dešti má otevřeno pro turisty od deseti, ale je jasné, že už žádná další otázka nebude. Vše již bylo zodpovězeno deštěm, který spolu s větrem odklidil vše nedůležité a času ustupující. Zůstal jen skelet obrazu světa, v němž se pod deštníky procházejí a fotí turisté. Geroj před muzejním domem má nakročeno s napřaženou levicí do boje, o který dnes nikdo moc zájmu nejeví. Vila Farnese je daleko na jihu a nahatý chlapík se urputně drží nebe, aby se nerozpustil ve zdejších nekonečném dešti.

Opět chůze po kamenných schodech přes hřbitov dolů do městečka mezi turisty, rybáře, obchůdky s tchořovinami a snad i něco skutečného. Cílem je kostel svaté Hildy na protějším břehu. Domy a uličky se zeskutečňují až do něčeho podobného činžovní zástavbě konce 19. století. Možná první desetiletí nového a úžasného století právě minulého. Výhled na východní mořský obzor. Lodě a od racků od hlavy posraný kapitán Cooke.

Opět stejné molo a turistické atrakce. Tentokrát ale s vědomím jasné hranice mezi světem otázek a odpovědí. Cesta do Middlesbrough do obchodu pro jídlo a pití na příští dny a pak dál na severozápad. Jiřík se dožaduje pravého anglického vína, které v místním Lidlu postrádal.

Durham, Newcastle upon Tyne a Newburn necháváme za sebou a vyhlížíme Hadriánovu zeď. Prý něco z doby římské, druhé století vytvářející hranice. Hranice mezi bezpečím - tady jsme my - a nebezpečím - tam za zdí jsou oni. Kousky kamenných kvádrů poskládaných do stěny táhnoucí se krajinou. Dnes už jen okoralé stopy dávného, možná i fungujícího rozdělení země. Důvody k odříznutí se od zbytku světa, se kterým se nedomluvíme, občas vedou ke stavbě zdí a podle této rozpadající se linie táhnoucí se loukou plnou kravinců to vůbec není dnešní vynález. Pak dál na sever do kempu Boe Rigg, v němž máme celý barák a večeri a západ slunce a noc.

7. září, neděle

Ráno snídáně v hale se schodištěm, dvěma lednicemi a velkým oknem s výhledem na protější kopec. Ovečky mezi kamennými zídka a na horizontu kopce kamenná usedlost. Cesta do Kielder Water & Forest Park na severozápad kolem přehrady. Modrá obloha, slunce a ranní vítr z vodní hladiny. Chodník z parkoviště u travnaté hráze podél břehu ke zbytkům římského stavení na kousku země vystupujícím do vody. Přehrada tu je od poloviny sedmdesátých let. Na kamenné mohyle je to vypsáno do nerezové plakety spolu s několika jmény místních a evropských politiků, kteří za přehradu mohou nejvíce. Zbytky římských zídek z prvního století promlouvají věrohodněji. Vřes, Ostřice, bodláky, straka na vrcholu jedle.

Vůně vody a dopolední rozjezd plachetnic. Než přijdeme po hodině zpět k autům, je hladina plná pohybujících se plachet. Úplně na konci přehrady, na severozápadním cípu je parkoviště, půjčovna kol a visitorský hrad, v němž dostáváme mapu a rozhodujeme o výletu ku hvězdárně někde nahoře na kopci. O hvězdárně víme z internetu. Měla by to být úžasná dřevěná stavba. Dokonce nám na emailový dotaz o možnosti návštěvy odpověděli, že za 15 £ nás nechají kouknout v noci do nejčernější tmy, kterou lze v Anglii vůbec zažít. Pro jistotu tam zajdeme ve dne a v době, kdy mají zavřeno. Chůze lesem po cyklostezce vzhůru mechovým podrostem smrčiny. Houby tady nechávají v lese. Hříby v mechu nebo v trávě u cesty, ryzce, všechno postupně les zase stráví.

Na cestě ku hvězdárně je v zatáčce stavba podivného účelu. Skyspace se to jmenuje. Uvnitř dutá koule, zvenku válec kamenný a střecha rovná s velkou kruhovou dírou, kterou slunce kopíruje na vnitřní stěny. Uvnitř lze posedět, ale ve dne je dírou ve stropě vidět jen něco mraků a modro. Asi je odtud v noci větší tma než venku.

Na konci cesty dřevěný domek astronomický na kuřích muřích nožkách. Tvar z boku vznikl nejspíše na výkrese. Zbytek pak velmi úsporně je koncipován. Dva hranoly čtyřboké propojené jen terasou s plným zábradlím a ochozem. Horní poloviny hranolů jsou otáčivé kryty pozorovatelem. Zespolu je vše vyztuženo fošnovým roštem a sloupy pospojovány ocelovými táhly zavětrování a roštovým schodištěm, žádná povrchová úprava. Dřevo je zelené nějakou řasou, která zde ulpívá na všem vyjma žárového zinku. Detaily zvenku velmi úsporné a konstrukce tvarově domyšlena do každého posledního vrutu nebo hřebíku. Evidentně bylo zadáno, že stavba je jen obalem na dalekohledy a musí stát co nejméně. Postupně se zatahuje a my odcházíme zpět do údolí.

Opět les a cyklostezka. Šutry pod nohama v sandálkách, horko na krátké gatě a triko s krátkými rukávy. Vínově fialový vřes a tvrdá rašeliniště než vstoupíme do lesa. Opět staré a velké hřiby, které nikdo nechce. Dole před infohradem labyrint z kamenných košů se skleněným pokladem. Vstupujeme, smějí se od radosti z krásné stavby a brzy odjezd.

Silnicí jižně od přehrady se dvěma zastávkami na turistické atrakce a pryč. První je prkénkové podivno - Mirage - mezi smrky s nevýhledem do krajiny. Dalšíh několik hraček je součástí kempu Leapush Waterside Park. Minigolf, dětské hřiště a zídka, která umí vrhnout stín. Měníme v autě Jiříka za Honzíka a volíme rychlý návrat do Boe Rigg. Stále modro jako by to malíř na oblohu vymaloval.

V Boe Rigg po rychlé večeři - rizoto s kousky kuřete - usedám na pařez a tužkou na papír prohlížím kopec a tři stromy, které jsou vidět z jídelny. Slunce pomalu zapadá a krajina mění barvu, tvář a tím i smysl celého světa.

8. září, pondělí

Výlet na vysočinu mezi holé kopce a tisíce oveček. Park Northumberland někde uprostřed nad cestou do Skotska a ještě v Anglii před skotskými hranicemi. Nejprve ale na policejní radu do Skotska pro benzín nutno zajetí a pak terpve za ovečkami a holými pláněmi. Ve Skotsku hned za hranicemi se země mění na YES or NO-thanks. Za 10 dní se místní rozhodnou, zda budou i nadále součástí království a vše zůstane při starém. Vzpomínka na nepochopitelnou manipulaci porevolučních zlodějů Klause a Mečiara a jejich kámošů je stále příliš živá. Neznám to ale zde a neodvažuji se to příliš srovnávat.

Po odmítnutí průjezdu vojenským prostorem objíždíme navíc něco kolem 30 km, abychom zaparkovali auta uprostřed ovčích hoven na rozcestí v ovčí krajině. Krásný svět trávy a jí odpovídajícího nebe. Ovčí ploty a brány s pokynem, abychom za sebou vždy zavřeli a chůze vzhůru travou. Nebe je modré, bílé a šedé. Tráva má všechny ostatní barvy od bílé, žluté, rezavé, červené přes modrou a hnědou až do fialových a modročerných odstínů. Každé stéblo má jinou barvu. Navíc se vzdáleností se barvy mění a obláčky na nebi svými stíny probarvují stráně do sytých valérů. Podobná chůze již mnohokrát dříve. Je možné, že bych stále promýšlel totéž? Jak sám sebe od sebe odlišit? Možná se ve svých odpovědích opakuji neustále a mysl tím leniví.

Chůze proti běžící četě vojáků, většina z nich nás pozdraví a usměje se. Na zádech obrovské batohy a v rukou samopaly. Vedle je vojenský prostor, který jsme museli objet a ozbrojení běžci jen nacvičují pobíhání volnou krajinou. Než dojdeme na další kopec, vojáci jsou zpátky a běžící zpátky stejně jako jdeme. Opět každý pozdraví a zmizí daleko před námi. Na rozcestníku všichni svačí a já kreslím protější kopec.

Vyschlá tráva je zde větrem a deštěm tvarována do trychtýřů a důlků a trsy po svahu jsou směřovány podle toku deště. V suchých stéblech jsou otisklé vlny a potoky vod, které jsme dosud neznali. Aby tudy takto vše vyšlo do tvaru trávy, musí pršet asi pořád. Chůze vzhůru rezavou travou a chodník místy přechází v mokrou rašelinu. Růžovofialový vřes na tuhých stoncích. Obloha šedne, už není tak modrá jako ráno a barvy kopců jsou sytější a krajina se jimi přibližuje. Vrchol s hromadou kamení a v ní vybraná mísa. Scházíme hřebenem po louce plné ovčí. Opět ovce, které legračně bečí a otvírají přitom tlamičky. Žlutobílá tráva a bodláky a trsy ovčí vlny mezi nimi. Jak sám sebe od sebe odlišit?

Cesta z Humberlandu opět kolem vojenského prostoru, tentokrát voják u stožáru sundává červenou vlajku. Asi se přestalo střílet a průjezd je možná volný. Nenalzáme ale odvahu a míříme na Otterburn, Rochester a Byrness a dál znovu do země YES or NO-thanks na sever. Městečko Jedburgh s kostelem katedrálním beze střechy a čerpací stanicí, kterou už známe. Jízda po silnici 68 na sever do Edinburghu. Usínáme a proto káva na pumpě. S opařeným jazykem je usínání obtížnější.

Příjezd do města po dálničním okruhu a proti očekávané trase nás krabičková paní na čelním skle vede po pobřeží. Okružní jízda periferií, skladiště, prázdné ohrady, lodní stožáry a dál modrotmavošedá dálava mořského obzoru. Za kruhovým objezdem Lidl a nakupujeme. Jídlo snad i na zítra. Hostel Almond House je na severozápadním okraji města. Jeden z posledních domů na pobřeží. Dál už jen louka, okružní silnice a pak písek, kameny a příliv a odliv. Velká dvoupodlažní ubytovna asi přestavěná z nějaké jiné dřívější stavby. Vše je poznamenáno dlouholetým používáním. Až na kuchyňku má vše ale ještě velmi dlouhou budoucnost také před sebou. Večer už nic. Dopisuji předchozí dny a usínám u toho.

9. září, úterý

Ráno domluvená návštěva královské observatoře na 10. hodinu. Cestou do kopce pod hvězdárnou se zákeřný obrubník přiblížil zleva tak nebezpečně, že bude nutno vyměnit pneušku. V kopci přehazujeme kolo a na rezervu dojíždíme ještě několik set metrů pod historií astronomickou. Kamenná stavba je mnohem menší, než jakou ji znám z fotek na internetu. Několikapodlažní blok s pozorovací terasou a dvěma měděnými plechovkovými dómy byl prý uveden do provozu v roce 1894.

Nejprve knihovna založená Jamesem Ludovicem Lindsayem (1847 ÷ 1913), která je plná starých knih, astronomických a přírodovědných ikon. Almagest, Alhazenio Optica, Galileův Sidereus Nuncius, Keplerova Harmonia, Koperníkovy Revoluce, Halleyovo pojednání o kometě a Newtonovy Principie z roku 1687 jen tak volně vyložené na stole. V sektorových regálech všude kolem Bayer, Hevelius, Boethius a mnoho dalších. Obvykle prvotisky nebo dochované přepisy. Pergamen a mnohé spisy v nových deskách. Knihy psané ručně i více než tisíc roků staré. Brahovy Rudolfské tabulky...

V kontrastu s tím kopule pro 36" Cassegrain na německé montáži. Divadlo pro turisty. Protizávaží zafixováno trojicí lešeňových trubek. Od roku 1974 je tohle obří nebeské oko slepé. Nepochopitelná ignorace a neúcta ke své vlastní minulosti. V astronomickém dómu je možno otevřít boční dveře, střechu asi nemá smysl odtahovat, dalekohled je natrvalo zbaven pohybu.

V plexibednách je několik historických přístrojů, například spektroskop. Vše nepoužitelné. Do toho nám králík povídá o současné vědecké astronomii a zdůvodňuje proč dnes takové stroje už královna nepotřebuje. Do druhé menší kopule se schmidtovou komorou nás ani nepustí. Fotíme se před barákem, mnozí neskrývají údiv a zklamání. Jedeme do servisu vyměnit píchlou gumu za novou pneušku. Za 50 £ a zhruba půl hodiny je vše opět přichystáno na další cestu.

Po opatrné jízdě necháváme auto v parkovacím domě pod hradem a dál pěšky do města přes hřbitov a kolem kostela Sv. Cuthberta do princezniných zahrad. Pak kolem Skotské národní galerie, která jakoby z oka vypadla nějakému řeckému chrámu, na jih do historického města plného turistů. Vlna, whisky a turistické tchořoviny. Jdeme vysokou cestou směrem domů. Potkáváme bílého jednorožce, umolousaného vlčáka hledícího do knihkupecké kafeterie, tlustou černošku s obličejem plným drátů a oceli, Davida Huma, Adama Smithe a turistů nepočítaně. Není moc poznat, kdo je tu doma a kdo jen na návštěvě. Ale možná že ti, kteří si vše nefotí nejružnější digitechnikou, sem patří víc.

Za Humem, který moudře celý zelený sedí na zelené židli, vykukuje na kolemjdoucí neviditelný chlap bez hlavy zpoza nároží. Knihkupectví Blackwell's pro život má v policích o architektuře jednu knihu, která mi chybí. Na obálce je obraz, jehož autora Jiřík hned poznal. Prý se s ním zná z Vídně, nebo odkud. Kafe v dětském koutku a záchod, který se nedá spláchnout. Už se těším, jak si v knize O dokonalé Zemi přečtu, jak to je doopravdy a jak to je správně. Pak uličkami do města dál.

Přes Nicolsonovo náměstíčko se zahradou plnou holubů a povalujících se pobudů přicházíme na plácek mezi několika školami, který je pln jakýchsi demonstrantů, vyvolávačů, reklamních stánků a nechybí ani nafukovací hrad. Na plotě opravované budovy je reklama na úspěšné absolventy, mezi nimiž jsou také Gordon Brown a Peter Higgs. Zpět kolem muzea plného Mingů na vysokou cestu a ku hradu, před nímž se staví ocelová konstrukce čehosi vypadajícího jako tribuny fotbalového stadionu.

Obcházíme hrad chodníkem kolem zaparkovaných autobusů z jihu a odjezd k Almondům. Zápas s místními jednosměrkami vyhráváme navzdory digipaní, která trvá na jízdě v protisměru. Večeře za golfovým hřištěm v Toby Carvery Lauriston Farm a noční kreslení odlivu a borovic v měsíčním protisvětle. Kreslení v noci či potmě jen při měsíci je prosto oprav a rychlé. Vše se zdá být mnohem přesnější než za světla. Kresby tyto je pak ale asi také nutno prohlížeti jenom při svitu Měsíce. Tedy tak, jak vznikaly. Pod borovicemi pak už jen tma tmoucí.

10. září, středa

Ráno most. Forth Rail Bridge. Otevřený 4. března 1890, tedy zhruba ve stejné době jako Eiffelova věž. Tři obří stojící v moři a držící se za ruce. Ocelové roury červené a krajkově příhradové tyče. Na obou březích vodorovná část, úzká štíhlá tyč podepřená mnoha kamennými vysokými sloupy, než vlaky převezmou červení mostové. Je odliv a nastupuje příliv. Bahno a chaluhy daleko do vody. Mokro a blátivo na kamenném molu. Voda vlnkami rychle postupuje. Rackové poletují a poskakují nad odhaleným bahnem. Opět stále modré nebe a ve stínu rosa všude kolem. Nahoře na ocelových nosnících duní vlak. Pokouším se domyslet, jak taková stavba mohla vzniknout v místě, kde se hladina zvedá dvakrát denně o tři metry. Vůně moře a obdiv ke 120 rokům starým stavitelům, konstruktérům a inženýrům, kteří tohle dokázali postavit.

Zpět po dálnici do města na kulaták, kde necháme auto na parkovišti u hospody, v níž jsme včera povečeřeli. Celodenní lístek na autobus a jedeme ve druhém podlaží autobusu č. 16 do centra. Řidič jízdu vlevo zvládá bravurně. Zaparkovaná auta míjí jen o několik centimetrů, ale překvapivě bezpečně. Vystupujeme u monumentu se Scottem a o kus dál stojí na soklu Livingstone. Reminiscence na gotiku, kterou tady neznají ani z rychlíku.

Informační středisko nad nádražím a rozhodujeme se vydat za Nelsonem na kopci Calton Hill. Cestou napravo starý Calton Hřbitov, na němž je mauzoleum Davida Humea a také bronzový Lincoln, k němuž s nadějí vzpíná ruce umírající skotský - americký voják. Naproti místnímu Slávinu bez Vyšehradu přes cestu schody na kopec k Nelsonově věži. Nejprve ale Kolumbárium Dugalda Stewarta, které vypadá jako cukřenka. Kruhová stavbička s pokličkou a po celém obvodu sloupky. Vše pro jistotu za litinovým plůtkem. Okázale zbytečná věc, bylo-li

nutné k tomu přidat plastovou ceduli na tyči, o co se jedná a kdo byl Dugald Stewart, jehož snad ostatky v dóze mezi sloupky dlí a tlí. Z kopce je krásný výhled na město na všechny strany. Od severu obcházíme městskou hvězdárnu, která je zavřená a již se místní mladí snaží znovu přivést k životu přestavěním na galerii už snad do roku 2016. Dle plakátu na zdi doslova for enjoyment of and benefit to the public. Pravděpodobně ani v této zemi nemusejí mladí umělci ovládat jazyk země, k jejímž obyvatelům se cítí povoláni promlouvat.

S městem v pozadí zde ITV natáčí rozhovory s lidmi, kteří se cítí povoláni komentovat budoucnost po proběhnuvším referendu o samostatném Skotsku. Zatím to podle televize vypadá na plichtu, což je pro plebiscit ta nejhorší varianta. Vždy bude polovina obyvatel cítit křivdu od těch druhých, ať to dopadne jakkoli. Jediným skutečným výsledkem je pak vždy jen zákopová válka mezi vítězi a poraženými pokračující přes generace dál. Nelsonův monument je věž vysoká 30 metrů, tedy skoro tolik jako dům, ve kterém mi po místním plebiscitu ve Zlíně sebrali noví vládcové města atelier, v němž jsem pracoval 16 roků. Točité schodiště a na parapetech oken postupně nápisy Half Way a pak Almost There. Nakonec úzká modrá dvířka a za nimi celé město všude kolem. Jsem starý a nerad měním své zvyky. V 15. století bych už byl určitě mrtvý a tak vysokého věku bych se nemohl dožít. Na jihu dvě sopky, dál kopec se siluetou královské observatoře, hrad, a na severu moře a přístav. Stožáry lodí a v oparu v dálce obzor mizí v modromlžné barvě a svět tam přechází v nebe. Ve stínu věže je větrno a chladno. Na slunci je mnohem tepleji. Dvě sopky na jižní straně v Holyrood parku jsou porostlé lidmi na horizontu. Slunce, modré nebe a dole pod věží bezvětří. Kam se podějí Nelsonova slova o víře v bojovníky splnivší svoji vlasteneckou povinnost?

Scházíme novým Caltonským hřbitovem k nové parlamentní budově. Starou s vybitými okny a zaneřádným vlastním prahem ponecháváme místní minulosti. Vlastenci jistě vědí, proč je nutno svoji budoucnost vystavět vždy znovu na zelené louce přítomnosti a nezatěžovat se zapomenutelnými zkušenostmi. Dole v historicky giftových kulisách prodávají zlatý lev s bílým jednorožcem vlastnoručně podepsaná trika s korunou snad královskou plnou flitrů.

Chtěli bychom navštívit místní novou budovu parlamentu. Sice to vypadá jako maďarská postmoderna sedmdesátých let s prefabrikovým obložením, ale vnitřek může být překvapivější. Dnes přeci podle vzhledu a povrchu vnějšího nelze soudit o obsahu a smyslu či náplni architektury. Je nová doba vyznačující se zejména nesouvislostí. Nesouvislostí s ničím.

Vstup do bezpečnostního předprostoru a s Jiřím se ptáme služby, zda si své zavírací nože smíme ponechat, či je možné je někde uschovat po dobu naší návštěvy tohoto horského hotelu. Přivolaná policistka nám okamžitě vysvětluje, že jsme zločinci, kterými nemusíme být, pokud nožíky ponecháme skotskému státu. Otázka po zemi, odkud přicházím, má vyústění v textu v češtině, který policistka nalistovala v nějakých tlustých deskách, z něhož se dozvídáme, jak nebezpeční pro Skotsko jsme podle místního zákona. Následuje klasická policejní krádež dle zákona dvou sedmicentimetrových zavíráků, které jsou bojovou zbraní, protože mají pojistku proti zavření. Proti policejní krádeži neexistuje odvolání a celý skotský parlament teď uplatnil svoji moc proti kontinentální agresí. Bůh ochraňuj královnu! Nemá smysl zákonodárcům vysvětlovat, že nožem je možno se najíst, ořezat pastelky, otevřít pivo, vytáhnout rýsovačky

ze stolu, rozpúlit kolečko léčivé tablety, otevřít dopis, očistit houby v lese. Jsem zločinec, protože s nožem tohle všechno umím. Umím s nožem i vyřezávat dřevěné hračky, ale i to je tady asi zločin. Nechci být déle v zemi, ve které se tohle všechno nesmí, protože lidé zde nesmějí mít nože. Bezmocnost proti nepochopitelně absurdní logice principu.

Za slušnost – optání, zda existuje nějaké omezení týkající se jediného nástroje, kterým jsem se vybavil na cestu – jsem byl odměněn policejní krádeží a výhrůžkou, že nelze jinak.

Druhá fáze příběhu po vprchání emocí by měla, po proběhnutí katarzi, nabídnout smíření se s realitou. Bohužel pastelky ale stále není čím ostrohat a chléb lze pouze natrhat a salám kousat přímo ze štangle. Bůh ochraňuj královnu před pitomostí. Příběh ponížení vynuceným podřízením místním zažitostem snad nebude pokračovat se stejnou intenzitou dál. Pokouším se to vše rozumově přijmout a potlačit v sobě emoce vzpírající se absurditě právě zažitého.

Ve srovnání s tím, že nám při přípravě výletu ve dvou případech z pěti místní stáhli internetovou platbu za ubytování dvakrát, to absurdní je. Digitální zlodějnou místní pravidla umožňují a tolerují. Pokud ale přitom asi digizloděj náhodou nemá v kapse u kompu zavírací kudlu. Pak by bylo zle.

Možná je ale vše mnohem jednodušší. Místní tohle o nožích určitě vědí a nepůjdou se na ně ptát do parlamentu. Turistům je pravidlo do posledka neznámé a policisté tak zásobují parlament zabavenými kontinentálními nožíky. Představa, že si nějaký nešika Skot ukrouhne palec, kdyby náhodou pojistka na jeho konfiskátu selhala, je děsivá. Musel by hlasovat bez palce a možná by se dožadoval ještě přísnějších pravidel proti kontinentálním houbařům, kreslířům, architektům, řezbářům, kuchařům a kdoví komu ještě. Příště, než sem pojedou, budu muset svůj nůž, který si pro tuto cestu budu muset zase koupit, zkontrolovat, abych jím nezpůsobil zranění skotskému zákonodárci, které by zapříčinilo nenávistné tendence mezi ostrovany v sukních a zbytkem světa.

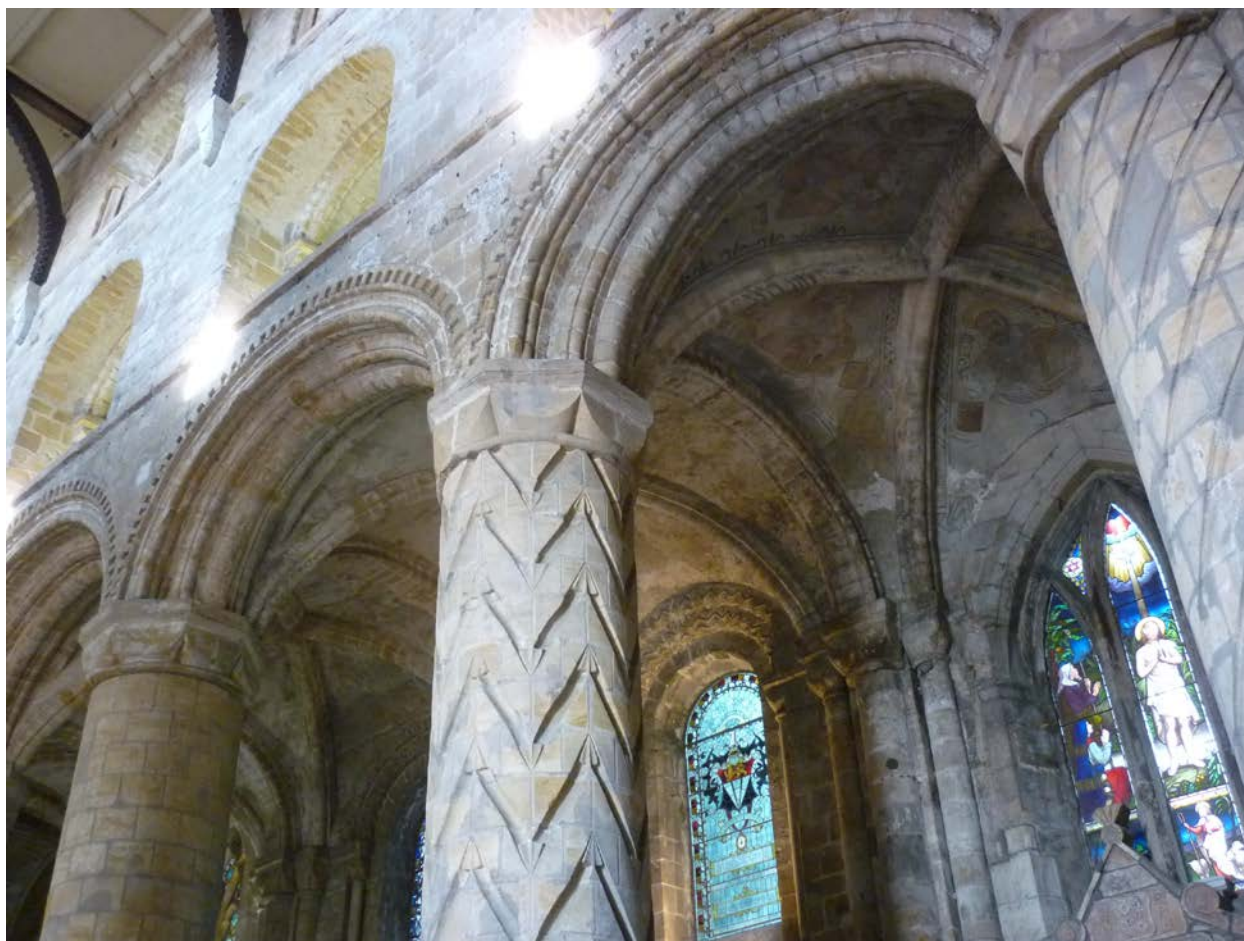
11. září, čtvrtek

Rozhodli jsme se již v Edinburghu déle nesetrvávat. Snídaně u Tobyho – za 4 £ cokoli si nabere – vypadá zprvu lákavě, ale vše na talíři je prosáknuto fritovacím olejem. Některé z nás to poznamená na celý den. Reklama “U nás se nasnídáte na celý den!” může znamenat i to, že nebudou schopni se do večera na jídlo ani podívat. Jedeme přes záliv po Forth Road Bridge a na druhé straně je vyhlídka u hotelu, z níž je mostní minulost, současnost i budoucnost do dále zapíchnutá do mlhy. Před námi dálnice, po které jsme přijeli, vlevo první segment červeného ocelota pro vlaky a vpravo jen pilíře mostu, který teprve bude. Všechny tři cesty k nám vyplouvají z bílé mlhy. Cesty do neviditelného světa. Sjíždíme do městečka North Queensferry, které je pod železničním mostem. Malé bílé domky na zeleném koberci mezi skalkami a nad nimi červené roury a tyče konstrukce. Nohy mostu jsou zde podobné ropovodu zkříženému s elektrickými stožáry vysokého napětí. Vazníky, nosníky, roury a trámce. Vše je usazeno na čtyřech kamenných válcích velikých každý jako hradní věž. Nahoře se konstrukce ztrácí v mlze a v dále přes záliv končí někde nad vodou. Vše je obrovitější, než kam dosud představivost sahá. Povídáme si o statické a navrhování takové konstrukce.

Městečko Inverkeithing. Bankomat nutný pro jistotu ubytování navečer a pak zahrada seniorského centra s výhledem na mlhu. Včely v břechtanu, který právě kvete. Káva v místní hospodě, abychom se probudili do nastávajícího slunného dopoledne. Paní u pípy se ptá, zda mléko a kolik cukrů. Petr nechápavě vysvětluje, že každý jinak. Po chvíli výčepní přináší dva zamíchané hrnky a ptá se komu má dát třícukrové kafe. Naproti si ke stolu sedá místní chlapík s dráty v uších, neholenými šedinami a kalným pohledem. Cosi mumlá a po vytažení drátů pouští píseň z mobilu na celou hospodu. Evidentně je to každému úplně jedno. Kývá se do rytmu a opakuje text plážové písně, kterou má zažranou do hlavy jako smysl svého světa.

Odjíždíme do Dunfermline. Odpoledne prozářené sluncem v zahradě. Přijíždíme od jihovýchodu. Kruhové objezdy a parkoviště pod východní bránou. Projíždíme kolem Carnegie Hall. Místní rodák Andrew Carnegie má v parku sochu. Na ceduli u parkoviště je o něm napsáno, že byl průmyslník a filantrop a že městský park založil pro potěchu obyvatel svého rodného města.

Kostel místního opatství ze 13. století, ve kterém je pochován Král Bruce. Pro jistotu je to vypsáno v ochozu kostelní věže: King Bruce. Vyřezávané válcové sloupy nesou křížové klenby bočních lodí a hlavní loď je nadstropená kazetami rovného stropu. Asi trámy bez klenby. Žebrové oblouky z tenkých ramenátů jsou asi také jen dřevěné a pro ozdobu. Kamenná řezba prvních dvou sloupů. Šípy po obvodu nahoru a dolů jako slupka dávných plavuní. Kostel je z doby, kdy takové stavby vyrůstaly ze země samy od sebe. Venku je v hřbitovní zahradě něco zdí jiného kostela, jehož sloupoví a střechu už lze jen domýšlet. Pittencrieff Park je rozlohou srovnatelný s historickým centrem města. Při vstupu je kamenná ohrada, která je prý věží Malcolma Canmora, krále Malcolma III, který zde v 11. století ustanovil hlavní město Skotska. Botanická zahrada se skleníkem, koberci zelených travin tak dokonalými, že se zdají být až umělé. Květinové záhony a plochy kruhů či obdélníků, stromkové fuchsie, sem tam obrovitý bodlák jako malý stromek. Květinová geometrie dotážená k dokonalosti.

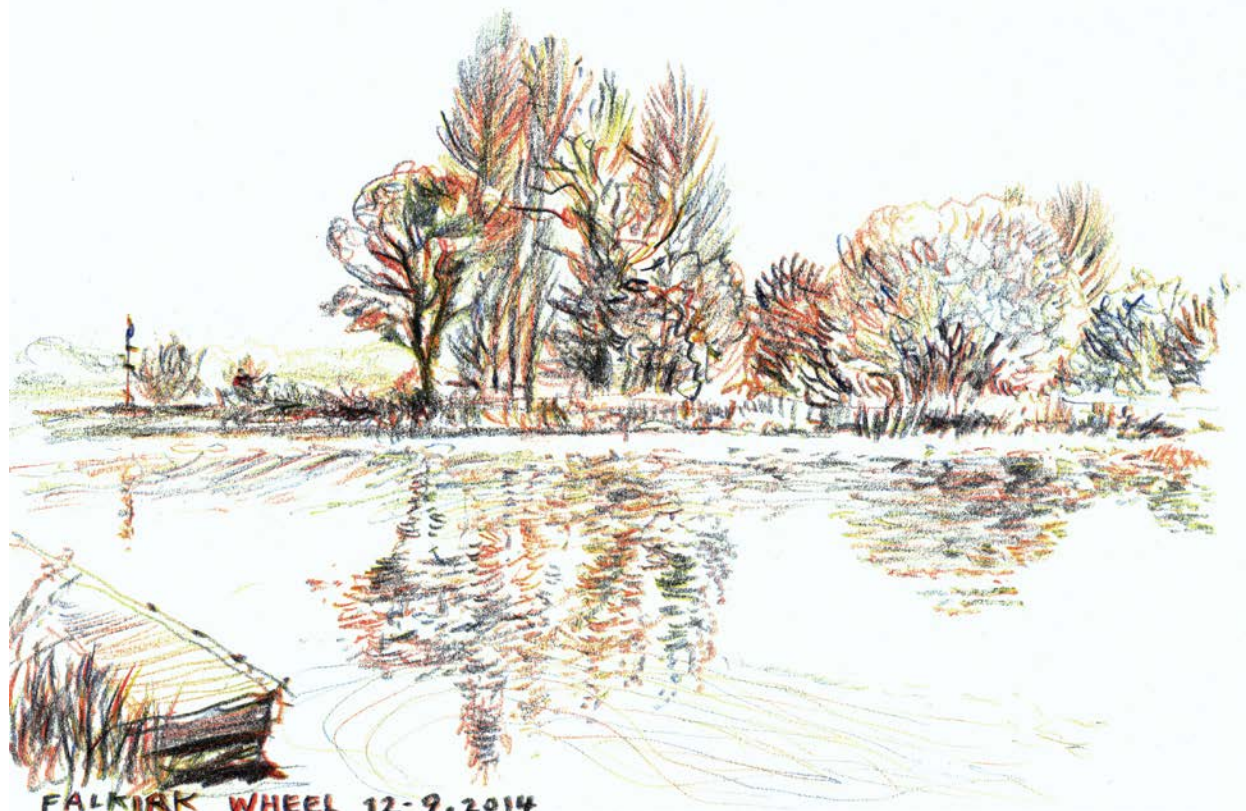

Pak po silnici 985 přes ocelový most Kinkardine do Falkirku. Dálnicí M9 míjíme dvě blyštící se fragmentované koňské hlavy a končíme ve skotské Formuli 1. Tady se to jmenuje Metro Inn, ale na dveřích sprchy je zevnitř Formule prozrazena. Večerní výlet do blízkého Tesco obchodu, kupuji kuchyňský nůž, sýr, pivo a klokaní ocas žlutý až z Austrálie.

Pak na večeři do formulované kuchyňky a noční dialog s místním pošahaným hlídačem o smyslu požárních dveří, které on pootevíral v celém baráku.

12. září, pátek

Po snídani Formulované do opečených toastů, sýru, salámu, hruškového juice a kávy Falkirk Wheel. Turistická atrakce se dvěma vanami na lodě rotujícími na mezilehlé hřídeli. Propojení vodních kanálů, které jsou výškově od sebe 35 metrů. Síť kanálů zde propojuje východní a západní pobřeží. Falkirk Wheel byl ale otevřen až v roce 2002, tedy už jen jako atrakce. Dřívější dopravní cesta je dnes minulostí. Loď vyplouvá v 11:05. Tedy máme asi hodinu. Betonový žlab na pilířích vychází nahoře z tunelu v kopci. Končí dvěma rameny tvaru obrovských brýlí se zobáky, která se jako protizávaží mohou otáčet. Dolní část tvoří laguna se zdymadlem a navazuje tak na spodní kanál. Nad lagunou hydrodynamické hřiště. Archimédův šroub a nejrůznější vodní pumpy.

Kreslím stromy na protějším břehu a jejich odraz od vodní hladiny. Voda je tmavě kalná, bubliny na ní bílé. Za stromy chybí obloha, obzor mizí v oparu a nahoře všude vlhko a mlha. Stromy tmavě tmavé a nerozlišitelné jeden od druhého. Lodě jsou dvě. Úplně stejné a průchozí vždy dvojicí protilehlých dveří. Vypadají jako dva brutvany přikryté dvěma skleníky. Uvnitř sklopné sedačky po trojicích na obou stranách. Okna jdou stahovat a to i ve střeše. Skrze jednu loď procházíme do druhé. Jsou přikurtovány těsně k sobě a my jdeme na dnešní první jízdu, tedy jsou zde zatím obě. Později se budou celý den střídát. Vždy jedna nahoře a druhá tady dole v přístavu. Loď je plná lidí a vplouváme do kulatého otvoru v průtočném brýlovém rameni.

Dlouho se nic neděje. Pak se neznatelně vše pohybuje bokem a dolů. Hřídél kryje výhled na druhou vanu bez lodi. Krajina se zhoupla, laguna je dole a před námi koryto do tunelu. Loď obsluhují dva žertovní chlapíci. Lodivod v černém loď řídí. Druhý v klobouku krokodýla Dundee a bílé košili obstarává kultúrprogram typu Naši veselí baviči. Při jízdě tunelem se z videa dozvídáme co všechno je tu jak velké, kolik ta nádhera stála a před čím vším bychom měli ještě v údivu zkoprnět. Koprníme a vyjíždíme z tunelu. Opět laguna před dalším zdymadlem, obrátka a zpět. Brutvan plný lidí je snesen ve vaně k nástupišti a Matějská končí. Ještě z trávníku pod korytem sledujeme druhou zvedačku. Kreslím ten inženýrský skvost a míříme k parkovišti. Trávníky jsou ozdobeny granitovými sochami Donalda Rae. Granitoví sloni, ovce, labuť, jezdec na nějakém zvířeti, útěk do Egypta. Balvany, které mají tváře lidí a zvířat. Oranžovočervená granitová matka s dítětem s obrovskými vyklenutými zády a vystupující páteří. Pak už jen ruka a dvě hlavy u sebe.

Městečko Stirling. Parkoviště na tři hodiny u nějakého superhyperkrámu. Historie hledí z kamenných fasád s barevnými obchůdky dole do ulice. Osukňovaný klokan; hvězdný holič s horkým ručníkem, Dům slepýšů. Kavárna s velkou mapou světa na zdi a opět kreslím dvě slečny, jakéhosi sportovce a celý svět. Jdeme ku hradu. Velký hřbitov s výhledem na město. Sochy velikánů, alabastroví mutanti ve skleněné kleci hledí nadrogovaně k západu. Sherlock přehlíží své vyřešené případy.

Hrad je pro turisty, jen vše okoukneme z hradeb a jdeme zpět. Před bránou kamenný král Bruce stojí uprostřed zahrádky na kamenné skříni. Městské vězení a hospital Johna Cowaného. Vláďa usedá na dělo jako Baron Prášil. Mezitím se nám dovolal Pépé čekající celé odpoledne na parkovišti, když se pohádal se svým telefonem a ten mu zakázal návštěvu města.

Bitviště u Bannockburnu. Zelená dokonale vysečená travnatina za parkovštěm a černou cihlovou bednou uvítacího pavilonku. Uvnitř za 13 £ probíhá bitva ve 3D. Na konci aleje kamenná ohrada s dřevěnou korunou, vprostřed níž vztyčen bílý stožár se skotskou vlajkou. Za touto přehrou na vysokém soklu bronzový Král Bruce na bronzové kobyle, kterého známe z dvacetilibrovky. Její Veličenstvo Královna sochu odhalila v roce 1964 při připomínce 650. výročí vítězné bitvy Skotů nad Angličany. Sculptor C. d'O Pilkington Jackson koně s rytířem vysochal do majestátní mohutnosti.

Dnes již dosti výletu, zpět do Formule stihnout západ růžového slunce do bílé mlhy a hovory nad plechovým pivem o ztřeštějším výletu.

13. září, sobota

Mlha a zelená tráva všude kolem dálnice a silnic, kterými cestujeme k jezeru Loch Lomond. Vodní plocha dlouhá téměř 40 kilometrů by měla být plná ostrovů. Od Formule jedeme ranní čerstvou krajinou přes hodinu na západ. Občas se z mlhy vynoří protijedoucí světla. Parkoviště je těsně u břehu za mládežnickou ubytovnou. Chůze pěšinou na kopec Ben Lomond vysoký skoro kilometr. Čísla mizí v mlze, kterou rozpouští a prozařuje dopolední slunce. Vyšli jsme v půl jedenácté a výstupem vzhůru se mokrý vlhký les mění ve skalkovité stráně rezatých a bahnitě zelených kapradin. Pokroucené hlohy a drobné listnaté keřiky. Stromy rychle mizí a kapradiny zůstávají jen v pohledech dolů. Teď tráva a vřesová pole. Teplo. Skrze mlhu, která zůstává jen dole, se slunce dostává až k vodní hladině. Objevují se slíbené ostrovy, jichž lze ponejprv obtížně rozlišit od vzdálených hřebenů hor. Okolní kopce jsou nevysoké, Ben Lomond je nejvyšší hora v okolí a vyšli jsme od jezer s hladinou jen 8 metrů nad mořem. Pěšina je ukotvena kamennými schody nebo pražci. Nedovedu si představit, jak se tato pěší cesta udržuje a opravuje.

Jdu v sandálkách a nikoho s podobným obutím jsem za celou dobu výletu nepotkal. Cítím každý kamínek, na který stoupnu. Všichni, kteří mne míjejí, mají pevné boty do hor. V sandálech je ale nutno mezi kameny vždy vybrat úplně přesně místo, na které položím nohu. Chůzí se cvičím v přesnosti. Nahoře pod posledním výstupem úzkým traverzem je širá travnatá a vřesová pláň. Projedou dva terénní vozíky se psy ku zahánění ovcí. Ovcí nemnoho, ale hora je velká a rozlehá. Nahoře skalky břidlic zprohýbaných v hlubinách. Lesknou se muskovitem a černají

koly lišejníků. Štěpy břidličné jsou vlnovité a možná je to kůra a listí dávných stromů z dob, kdy lesy byly kamenné. Nahoře bílé hroudy křemene a živce a druhá strana kopce jako strmý sráz. Jeden obrovský výchoz vrásčitých slojí. Kreslím stráně vřesu, potoky mezi nimi a jezero s ostrůvky. V dálce mlha a opar, obzoru nedohlednatelné. Protější stráně ztrácejí povrch. Stávají se jen barvou, která má tvar a dál už jen tvarem, který nemá ani barvu.

Projdeme náměstíčkem na vrcholu plném lidí a sestupujeme strmými skalami dolů na druhé straně. Sestup je opět novou zkušeností pro nohy. Musím jít rychle, seskakování a prohlížení kamenů pod nohama a vybírání míst, kam šlápnu, je tím snesitelnější. Vřesová pole vyrůstají z mokré rašeliny a mléčně modrá obloha nad námi. Občas proletí pták, je slyšet ovčáky zahánějící píštalou ovčácké psy nebo zabečí ovce. Jinak ticho. Ticho bez vůně. Vítr zůstal nahoře pod vrcholem, odkud jsem kreslil pohled na jih. Z této strany kopce je vidět na jezero. Rozkládá se z jižních mlh přes západ pod tmavým svahem protějšího kopce až k mlhám na severním nedohlednatelném obzoru.

Vysoké trsy trav jsou měkké a ustupují pod nohama. Chůze kameny vyztuženou pěšinou opět po strmé stráni vystavené slunci. Na vodě dole proti slunci vodní čluny s vodními lyžaři kreslí do hladiny černostříbřité vzory svým pohybem. Předívo vln se neustále mění a ty nové čerstvé vrůstají do předešlých. Člun s lyžařem vykrouží soustřednou spirálu a neslyšně vpluje do stínu protějšího kopce.

Sestupujeme mezi kapradiny a pěšina je vyšlapána hluboko pod okolní podrost trav a lupení. Kapradě sahají po ramena. Dole u paty svahu dub pokrytý lišejníkem a prales rychle zůstává vzadu. Cesta podél pobřeží, statek Ben Lomond, cedule s vysvětlením, jak místní udržují horské pěšiny. Koupající se výletníci. Voda je teď už i na dosah a je plná odpoledního slunce. Je k páté hodině odpolední. Nohy jsme přinesli s sebou a cesta, kterou jsme v ranní mlze přijeli, je teď otevřena k prohlédnutí.

Cesta skrze Stirling za ananasovým domem. V polích na druhý pokus nalézáme lesík, v němž sad ve dvorci s čerstvě vysečenou travou a ptáci a dům s ananasem na střeše. Kamenný ananas nad vystouplým portikem. Dva sloupy a za nimi vstup do domu. Ananas je seskládán z vytvarovaných kamenných bloků. Podobně jako zdivo, ale tvar přesně kopíruje zvětšeninu listů a ananasové šišky. Velké listy jsou složeny ze dvou kamenů se spojem v ose listu. Celá kompozice je striktně symetrická. Pod ananasem je osmiboká věž s okny ukončenými oslím hřbetem. Celé to působí trochu pohádkově. Kreslím ananas za zpěvu ptáků. Slunce už zapadlo za stromy a vše je ve stínu. Večer v předzvěsti zítřejšího návratu.

14. září, neděle

Den odjezdu a návratu. Před námi je téměř 400 kilometrů do Manchesteru, kde vrátíme auta a nastoupíme do letadla. Krajinu, kterou na jih projíždíme, už znám. Dálnice, mlžná a oblačná obloha a všude kolem zelenohnědé ovčí pastviny. Postupně si uvědomuji obdivuhodnou ohleduplnost anglických řidičů. Pravidla, jejichž premisou je, že řidiči se v dopravní situaci domluví, jak se zachovají, jsou na kontinentu nemyslitelná. Vyjeli jsme v osm ráno, v půli cesty na chvíli pauza. Snídám olivy koupené na osvěžovně u dálnice. Svěží nedělní dopoledne a dálnice jen pro nás. Vrácení aut spočívá ve vyklizení vozidla a vrácení klíčů. Letiště je čekárna nepřichystaná pro čekání. Dopisuji minulost a uklízíme vše, co by mohlo zkomplikovat odlet. Kuba se ptá, zda může na palubu se sirkami a plechovkou barvy, která mu zbyla po maskování škrábance na autě. Několikastupňové odbavování a mnoho kontrol. Vše je důslednější než v Praze.

Lze nalézt rovnováhu mezi důsledností principu logiky a nedokonalostí rozumu vycházejícího z víry? Stále tytéž pochybnosti a za každým pochybením je vírou viditelná bifurkace smyslu existence po nově nabyté zkušenosti. Posílení výletem do Skotska, které bylo původně Ukrajinou, nastupujeme do letadla. Slunce zapadá nad vrzajícím strojem, kterému při odjezdu z perónu pomalu odřezávají tupou pilou kovové údy. Oblaka dole jako chomáče vaty a při západu Slunce se na obzoru objeví na chvíli obálka naší poslední knihy. Tázání, kam se pojedeme podívat příště, se ztrácí v nočním dešti pražského letiště. Teď už vím, že při přípravě seznamu věcí potřebných na cestu Petr dokázal dohlédnout až do posledních okamžiků společné cesty.

Dopsáno v pondělí navečer po jízdě noční dálnicí domů z Prahy a při sýru francouzském převezeném přes Skotsko do Lužkovic 15. září 2014. Víno k sýru od Pešata.